

Tvedestrand kommune

Arkiv:

Saksmappe:

Saksbehandler:

Dato:

04

28

28

Avd.:

U.off.:

Arbeids- og sosialdepartementet	
Saksnr.: 2004 00403	Dato: 52
04 01 446-1	Dato: 28.10.04
Jarl E. Hansen	Saksbeh.:
28.09.2004 416.9	
Avd.: SAP	
U.off.:	

NOU 2004:13 NY ARBEIDS- OG VELFERDSFORVALTNING - HØRINGSUTTALE

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
011/04	komite for omsorg	12.10.04
113/04	Kommunestyret	19.10.04

Administrasjonens anbefaling:

En fremtidsrettet velferdspolitikkk må møte innbyggernes krav i forhold til behov og rettigheter og gi valgmuligheter i tjenestetilbudet uten at dette svekker muligheter for helhetlig prioriteringer på tvers av sektorer, brukegrupper og fellesskap. En videre samordning av aetat, trygdetat og de kommunale sosialtjenester er derfor nødvendig for å ivareta brukernes behov.

Rattsutvalgets innstilling:

- løser ikke "kasteballproblematikken" og mandatets vektlegging av brukerperspektivet ved å overføre mange målgrupper til en ny og utvidet aetat
- tilfredstiller ikke en enhetlig tjeneste. Det opprinnelige mandatet var å utrede for en enhetlig tjeneste.
- bidrar ikke til å iverksette arbeidslinja på en effektiv måte.

Det er overraskende at Rattsutvalget ikke drøfter lokaldemokratiets rolle og funksjon mer utførlig i sin utredning

Behandling i komite for omsorg - 12.10.2004:

Geir Løvdal (Ap) foreslo:

1. Siste periode i 1. avsnitt endres til: "En videre samordning/sammenslåing av a-etat, trygdeetat og de kommunale sosialtjenester er nødvendig for å ivareta brukernes behov." Resten av administrasjonens anbefaling strykes.
2. De tre nåværende enheter samles i én kommunal enhet.

Birger Løvdal (KrF) foreslo nytt punkt 2: De tre nåværende enheter samles i én statlig enhet.

Votering:

Geir Løvdals forslag punkt 1: Enstemmig tilrådd, punkt 2: 1 stemme.

Birger Løvdals forslag: 6 stemmer.

Innstilling i komite for omsorg - 12.10.2004:

1. En fremtidsrettet velferdspolitikkk må møte innbyggernes krav i forhold til behov og rettigheter og gi valgmuligheter i tjenestetilbudet uten at dette svekker muligheter for helhetlig prioriteringer på tvers av sektorer, brukegrupper og fellesskap. En videre

notarbeidssak no. 2004/14
samordning/sammenslåing av aetat, trygdetat og de kommunale sosialtjenester er nødvendig for å ivareta brukernes behov.

2. De tre nåværende enheter samles i én statlig etat.

Behandling i Kommunestyret - 19.10.2004:

Andre forslag: Siri Bertelsen (H) fremmet administrasjonens anbefaling.

Alternativ votering: Komiteens innstilling: 22 stemmer, Bertelsens forslag: 3 stemmer.

Vedtak i Kommunestyret - 19.10.2004:

1. En fremtidsrettet velferdspolitikkk må møte innbyggernes krav i forhold til behov og rettigheter og gi valgmuligheter i tjenestetilbudet uten at dette svekker muligheter for helhetlig prioriteringer på tvers av sektorer, brukegrupper og fellesskap. En videre samordning/sammenslåing av aetat, trygdetat og de kommunale sosialtjenester er nødvendig for å ivareta brukernes behov.
2. De tre nåværende enheter samles i én statlig etat.

Utskrift: Arbeids- og sosialdepartementet

Jarle Bjørn Hanken
rådmann

Utrykte vedlegg:

1. NOU 2004: 13 En ny arbeids- og velferdsforvaltning (utredningen er lagt ut på internett; www.samordning.dep.no)
2. Sats på kommunene; kommentarer til Rattsø-utvalgets forslag om arbeids- og velferdsforvaltning utgitt av KS (Hefte som kan lånes på rådmannskontoret)

Bakgrunn for saken:

Den følgende saksutredning er i stor grad basert på et notat utarbeidet av KS Østfold, og også brukt som utgangspunkt for diskusjon i KS rådmannsutvalg på Agder (hvor rådmannen i Tvedestrand pr. i dag sitter som medlem).

Stortinget behandlet St.meld. nr.14 (2002-2003) "Samordning av aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten 13. mai 2003. Stortinget vedtok å sende storingsmeldingen tilbake til regjeringen og ba samtidig regjeringen utrede ulike modeller for en velferdsetat, bestående av dagens aetat, trygdeetat og sosialtjenesten. Som et ledd i oppfølgingen av Stortingets vedtak, oppnevnte regjeringen 15. august 2003 et utredningsutvalg. Utvalget fikk i mandat å utrede ulike organisasjonsløsninger som kunne fremme de oppsatte mål for en samordnet arbeids- og velferdsforvaltning. Utvalget skulle både utrede og vurdere løsninger med en felles etat for sosialtjenesten, arbeidsmarkeds- og trygdeetaten i kommunale og statlig regi og modeller som var beskrevet nærmere i St.meld.nr.14 (2002-2003).

Utvalget la frem NOU 2004:13 "En ny arbeids- og velferdsforvaltning" 29. juni 2004. Utredningen anbefaler en todelt statlig modell, en etat for arbeid og inntekt og en pensjonsetat.

Etaten for arbeid og inntekt skal ha ansvar for alle ytelser og tjenester rettet mot personer som står i fare for å falle ut av arbeidslivet eller som trenger hjelp som følge av arbeidsløshet eller manglende arbeidsevne på varig eller midlertidig basis. Det vil si alle aetats oppgaver, alle trygdeetatens arbeidsrettede tiltak og tjenester og relaterte ytelser (blant annet dagpenger, attføringspenger, rehabiliteringspenger, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon og sykepenger, ytelser til enslige og etterlatte forsørgere, formidling og kvalifisering av arbeidssøkere, aetats tjenester mot arbeidsgiverne, oppfølging av sykemeldte reaktivisering av uføretrygdede og arbeidet med inkluderende arbeidsliv. Etaten skal også ha ansvar for en ny statlig arbeidssøkerstønad, som et alternativ for personer som i dag mottar kommunal sosialhjelp, som er reelle arbeidssøkere uten rett til dagpenger. Det er antydnet at den sistnevnte gruppen utgjør om lag halvparten av sosialhjelpsmottakerne, lokalt mener en at dette er et for høyt anslag.

Pensjonsetaten får ansvar for alderspensjon, barnetrygd, kontantstøtte, fødsels og adopsjonsstønad, grunn- og hjelpestønad, refusjon av helseutgifter, administrasjon av helserelaterte tjenester og oppgaver knyttet til fastsettelse og innkreving av underholdningsbidrag. Store deler av pensjonsetatens funksjoner vil kunne sentraliseres, og den kan representeres lokalt gjennom samarbeidsløsninger med kommunene eller etaten for arbeid og inntekt.

Utvalget foreslår at kommunene beholder ansvaret for den økonomiske sosialhjelpen og sosialkontorene etter sosialtjenesteloven, men foreslår samtidig innføring av en ny statlig arbeidssøkerstønad. Utvalget mener det er ønskelig at etaten for arbeid og inntekt i størst mulig grad fanger opp dagens sosialhjelpsmottakere som kan ta arbeid, det vil si arbeidssøkere uten dagpengerettigheter og personer med behov for arbeidsrettede tiltak.

Etaten for arbeid og inntekt må selv utforme en førstelinjetjeneste og en kontorstruktur som tar hensyn til krav om tilgjengelighet, kompetanse og behovet for samarbeid med andre instanser. Kommunene beholder ansvaret for sosialkontorene, og det vil være nødvendig å ha et samarbeid mellom etaten og kommunene om førstelinjetjenester. Utvalget mener at etatens førstelinjetjeneste så langt som mulig må samlokaliseres med sosialtjenesten i kommunene. Etaten bør kunne ha tilstedeværelse i de fleste kommuner. Men der brukergrunnet tilsier det, kan betjening i førstelinjen av flere kommuner være en bedre løsning.

Administrasjonens vurdering:

Kommunesektoren – den viktigste leverandør av velferdstjenester

Kommunesektoren er den viktigste leverandøren av velferdstjenester i Norge. Legitimiteten for kommunesektoren handler om at innbyggerne aldri er i tvil om hvem som har et ansvaret for tjenestenes kvalitet og innhold. Det er evnen til å forvalte og løse disse oppgavene, som kommunesektoren blir målt på av innbyggerne.

En fremtidsrettet velferdspolitikkk må møte innbyggernes krav i forhold til behov og rettigheter og gi valgmuligheter i tjenestetilbudet uten at dette svekker muligheter for helhetlige prioriteringer på tvers av sektorer, brukergrupper og fellesskap. KS Landsting i 2004 mente at en videre samordning av aetat, trygdeetat og de kommunale sosialtjenester er nødvendig, men må samordnes av kommunene for å ivareta brukernes behov.

Brukerperspektiv – "kasteballproblematikken"

Et hovedproblem har til nå vært hvem arbeidslinjen egentlig er til for. Det har vært en "konfliktlinje" mellom trygdekontoret og sosialkontoret på den ene siden og aetat på den andre om hvem som skal få hjelp til å komme i arbeid.

Rattsøtvalget foreslår å overføre mange målgrupper til en ny og utvidet aetat (utvidet med trygdekontorets stønadsmottakere under 67 år og reelle arbeidssøkere fra sosialkontoret). Den nye etaten har fått navnet etaten for arbeid og inntekt og skal etter utvalgets mening være statlig.

For de sosialklientene som overføres, det snakkes om ca. halvparten, spør det hvor mange av dem som vil falle tilbake til sosialkontoret på grunn av at de ikke oppfyller arbeids-/inntektsetatens krav til å være aktuell for arbeidslivet. Det vil kanskje være de samme som aetat og sosialkontoret har konflikter om i dag. Hvis de er reelle arbeidssøkere etter aetats definisjon er problemet mindre. Får de tiltak gjennom aetat får de også inntektssikring i aetat i dag. Ved den nye etaten, vil det opprettes en statlig sosialhjelp. Rett til den nye sosialhjelpen ved jobbetat avgrenses til:

- personer som er arbeidsføre
- som søker arbeider aktivt og
- som er villig til å ta ethvert arbeid lønnet etter tariff

Den nye statlige sosialhjelpen vil være kjennetegnet av standardisering, regelorientering og kontroll. Brukerorientering krever langt mer enn standardisert stønad med regelorientering og kontroll, dersom en skal hjelpe personer med alvorlige problemer.

Sosialkontorets klienter blir fortsatt:

- de som ikke blir klassifisert som reelle arbeidssøkere
- de som ikke følger opp kravene i den nye etaten, om aktivitet, om å ta de tiltak og jobber de blir tilvist og om nødvendig å flytte
- de som mister uføretrygden
- de som har brukt opp sine rettigheter ved den statlige etaten. Det kan være de som
  - o har vært på rehabilitering, men er for syke til attføring og ikke dekker kravene til uføretrygd
  - o har gått ut tiden på atrygd, men ikke kom i jobb
  - o har gått ut tiden på overgangsstonad, men ikke har kommet i jobb
  - o har gått ut tiden på den nye jobbsøkerstonad i den nye arbeid/inntektetaten
- de som får så lite utbetalt gjennom statlige ordninger at det ligger under den veiledende normen har satt for sosialhjelp og derved kan få supplerende sosialhjelp
- de som er i en ekstraordinær situasjon og har behov for supplerende sosialhjelp over tid
- de som har behov for nødhjelp i en akutt økonomisk situasjon

Utvalgets innstilling løser ikke "kasteballproblematikken".

Et enhetlig system/tjeneste

Ut fra utvalgets forslag vil arbeid/inntektetaten og sosialkontorene få overlappende målgrupper uten noen felles overordnet ledelse. Kommunene får ansvaret for sosialkontorene, men arbeid/inntektetaten foreslås lagt til staten. Dermed blir det heller ikke etter utvalgets forslag noe politisk eller administrativt organ som har en helhetlig oversikt eller mulighet til å koordinere hele spekteret av ytelser og tiltak. Administrativt kan behandlingen av supplerende ytelser nå bli langt mer arbeidskrevende.

Ved et enhetlig system/tjeneste, vil en kunne redusere kasteballproblematikken, øke stabiliteten mellom saksbehandler og klient, redusere stigmatisering og kostnadsoverveltning og redusere administrative kostnader.

Det opprinnelig mandat var å utrede for en enhetlig tjeneste, noe som ikke utvalgets innstilling tilfredsstiller slik det nå foreligger.

Realisering av arbeidslinja

Det overordnede mål i denne saken for kommunene er å sikre innbyggerne et godt velferdstilbud. Arbeidet og arbeidslinja er hjørnesteinen i velferdspolitikken. Velferdsforvaltningen må derfor være organisert slik at den er i stand til å iverksette arbeidslinja på en effektiv måte. Dette er helt grunnleggende og avgjørende for videreføring av et forutsigbart velferdstilbud til innbyggerne i form av trygdeytelser og ulike velferdstjenester.

Hovedspørsmålet er hvordan en best skal realisere en aktiv velferdspolitik som ikke bare får klientene effektivt ut av klientrollen, men som også forebygger at mennesker havner i denne rollen og reduserer passiviseringens negative konsekvenser.

Det er tvilsomt om utvalgets innstilling bidrar til å realisere arbeidslinja.

Lokaldemokratiet – rolle og funksjon

Med Rattsøutvalgets forslag til organisasjonsmodell for arbeids- og velferdsforvaltningen vil kommunenes rolle som lokale samordnere for velferdsinnsatsen og arbeidslinja bli redusert. Samordning lokalt og tilpasninger i kommunene for ulike tiltak, er av avgjørende betydning for å få iverksatt arbeidslinja. Uten denne samordningskraften, vil resultatet fortsatt kunne være trygdelinja og flere passive stønader.

Det er overraskende at utvalget ikke drøfter lokaldemokratiets rolle og funksjon mer utførlig.

Avsluttende kommentar

Det er positivt at diskusjonen om arbeids- og velferdsforvaltningen nå kommer i større grad enn tidligere. Som skissert ovenfor stilles det dog en rekke spørsmål om Rattsø-utredningen løser de aktuelle problemene på en god nok måte. Kanskje burde en ha gått linjen ut med å etablere en samlet etat og latt den bli statlig, eller etablert en kommunemodell som skissert fra KS med lokale velferdskontorer?

Lokalt må en dog forholde seg til det som skjer sentralt, og i neste kommunestyremøte vil det trolig bli lagt fram en sak om evt. etablering av et felles SATS-kontor i Tvedestrand. Pr. i dag er ikke alle økonomiske forhold knyttet til dette godt nok avklart til å ta en endelig beslutning. Et slik felles kontor med felles førstelinjetjeneste kan være et bidrag på å få noe bedret samordning. Skulle stortingets behandling f.eks innebære en samlet statlig etat, er de fysiske forhold iallefall lagt til rette.